

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเล โดยมีเป้าหมายที่จะแสวงหาแนวทางและวิธีการให้เกิดความมั่นคงในอาชีพการรับจ้างเป็นลูกจ้างในกิจการประมงทะเล ซึ่งถือเป็นอาชีพที่ต้องเสี่ยงภัยอยู่ตลอดเวลา มีสภาพการจ้างที่แตกต่างจากกิจการประเภทอื่น และมีสภาพการทำงานที่ต้องลำบากตรากตรำในเรือประมง วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาในแบบผสมผสานระหว่าง การศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์บรรดาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการประมงทะเล ในส่วนของการศึกษาจากเอกสาร ผู้ทำการศึกษาได้รวบรวมรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องจากตัวบทกฎหมาย เอกสารทางวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ การศึกษาวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับการสอบถามผู้ทำการศึกษาได้สอบถามผู้ที่คลุกคลีและใช้ชีวิตอยู่ในธุรกิจประมงมาอย่างยาวนานหลายคน เช่น นายกสมาคมประมงจังหวัดตราด เจ้าของท่าเทียบเรือประมง ได้กั้ง และลูกจ้างผู้ทำงานในเรือประมง ผลการดำเนินการพบว่าปัญหาที่เกิดในกิจการประมงทะเลมาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ สภาพแวดล้อมในการทำงานลูกจ้างมักประสบอันตรายจากการใช้เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำ เช่น สลิงขาด รอกตกใส่ พลัดตกน้ำ เป็นต้น ประการต่อมาคือ ปัญหาที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย กฎหมายที่ใช้คุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเลในปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (บางส่วน) และกฎกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 10 สภาพบังคับของกฎหมายทั้งสองฉบับมีส่วนทำให้ลูกจ้างในกิจการประมงทะเลได้รับสิทธิประโยชน์ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการเป็นลูกจ้างน้อยกว่าลูกจ้างในกิจการประเภทอื่นๆ ทั้งนี้เพราะในส่วนที่อยู่นอกเหนือจากบางส่วนของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 10 กฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน แต่ข้อเท็จจริงทั้งสองฝ่ายยังมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายทั้งสองฉบับน้อยมาก การตกลงกันจึงไม่มีเรื่องที่เป็นประโยชน์กับลูกจ้างในส่วนที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มิได้บังคับ เช่น การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำวันหยุด

และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๓. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ
๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ
๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ

๓. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ
๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ
๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ

๓. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ
๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ
๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับความประพฤติของข้าราชการ

คำนำ

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม สนับสนุนให้ผู้ใช้แรงงานได้รับการคุ้มครองสิทธิอันเป็นมาตรฐานที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต กฎหมายดังกล่าวกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ไว้ในหลายลักษณะตามสภาพการจ้างและการทำงานของแต่ละประเภทกิจการ ในส่วนของกิจการประมงทะเล กฎหมายคุ้มครองแรงงานในกิจการดังกล่าวประกอบด้วยบางส่วนของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 10 ด้วยเหตุที่กิจการประมงทะเลเป็นกิจการหลักกิจการหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท มีกิจการเกี่ยวเนื่องมากมายและมีลูกจ้างในกิจการจำนวนมาก กฎหมายคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเลมีผลใช้บังคับมาเป็นเวลากว่าหกปีแล้ว จึงน่าที่จะทำการศึกษาว่าแท้จริงแล้วเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำสิ่งที่เห็นประโยชน์จากการศึกษาไปพิจารณากำหนดแนวทางการคุ้มครองแรงงานในกิจการดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ประยูร ชะมะผลิน

มกราคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ก
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประเด็นของการศึกษา	2
วิธีการศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 สภาพทั่วไป สภาพการจ้างและสภาพการทำงานของผู้จ้างในกิจการประมงทะเล	5
ความหมายการประกอบการประมง	5
การประกอบกิจการประมงทะเล	6
ข้อมูลจำนวนเรือประมงและจำนวนผู้จ้างในกิจการประมงทะเล	6
สังคมเศรษฐกิจของชาวประมง	9
ผลตอบแทนจากการทำงานประมง	12
สภาพการจ้างและสภาพการทำงาน	13

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 กรอบแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรม	21
กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานไทย	21
แนวคิดเรื่องการคุ้มครองแรงงาน	21
เหตุผลในการคุ้มครองแรงงาน	22
วิธีการคุ้มครองแรงงาน	24
แนวคิดเรื่องการบริหารแรงงาน	25
สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	29
บทที่ 4 สภาพปัญหาการคุ้มครองแรงงานในกิจการประมงทะเล	47
สภาพปัญหาที่เกิดจากการจ้างงาน	48
สภาพปัญหาที่เกิดจากกฎหมาย	53
สภาพปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง	56
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	63
สรุป	63
ข้อเสนอแนะ	65
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	
กฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2541)	
ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	
คำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ 217/2547 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงาน	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนเรือประมง จำแนกตามระวางบรรทุกของเรือ (ตันกรอส) เป็นรายจังหวัด ปี 2545	8
2. สรุประเด็นที่มีอยู่ในกฎหมายทั้งสองฉบับแต่มีรายละเอียดต่างกัน (พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กับกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 10)	34
3. เปรียบเทียบประเด็นที่มีการบัญญัติและไม่มีการบัญญัติไว้ระหว่าง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กับกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 10	40